

PANDEMIYA SHAROITIDA STOMATOLOGIK FAVQULODDA VAZIYATLAR BO'YICHA KO'RSATMALAR

Sadriev Nizom Najmiddinovich
Axmadov Inomjon Nizomitdin o'g'li
Sanaqulov Jamshed Obloberdievich

O'zbekiston, Samarqand
ass. Samarqand Davlat tibbiyot universiteti
inomjonaxmadov1994@gmail.com

Daminova Marjona Iskandar qizi
Xolmurodova Iroda Yo'lbek qizi

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti stomatologiya fakulteti
talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10220033>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-November 2023 yil

Ma'qullandi: 25- November 2023 yil

Nashr qilindi: 29-November 2023 yil

KEY WORDS

Pandemiya, karantin, covid-2019, stomatologiya, favqulotda holat, shoshilinch tibbiy yordam.

ABSTRACT

Pandemiya bilan bog'liq vaziyatning asoratlari tufayli stomatologik klinikalar faqat favqulodda vaziyatlarda yordam ko'rsatish rejimiga o'tkaziladi. Albatta bu o'tkir og'riqli bemorlar favqulodda holat deb topilmasa ularni asabiylashtiradi. Ayni paytda, biz chet ellik hamkasblarning tajribasini olishimiz va stomatologiyada favqulodda vaziyat nima ekanligini va pandemiya sharoitida davolanishni qanday amalga oshirishni diqqat bilan ko'rib chiqishimiz lozim. Bunga JSST, Sog'liqni saqlash vazirligi, Amerika stomatologiya assotsiatsiyasining tavsiyalari, Ontario Qirollik stomatologiya jarrohlari kollejining pandemiya sharoitida shoshilinch qabul qilish bo'yicha ko'rsatmalar asos qilib olindi.

Shoshilinch tibbiy yordam toifasiga jarrohlik davolanishni talab qiladigan yuz-jag' jarohati, yuz-jag' yallig'lanish-infeksion kasalliklari, uzoq muddatli qon ketish va og'riq kiradi, ularni retseptsiz yozilgan dorilar bilan bartaraf etib bo'lmaydi.

Material va metodlar. Shoshilinch protseduralarga quyidagilar kiradi:

- ✓ Pulpa yallig'lanishi tufayli kuchli tish og'rig'i.
- ✓ Perikoronit yoki uchinchi molardagi og'riq.
- ✓ Operatsiyadan keyingi osteit.
- ✓ Xo'ppoz yoki lokalizatsiya qilingan bakterial infektsiya, mahalliy og'riq va shish paydo bo'lishiga olib keladi.
- ✓ Yumshoq to'qimalarda og'riq yoki shikastlanishga olib keladigan tish sinishi.
- ✓ Tishlarning shikastlanishi / dislokatsiyasi.

Ixtiyoriy protseduralar(karantin paytida mumkin emas):

- ✗ Birlamchi yoki davriy tekshiruvlar va takroriy tashriflar.
- ✗ Rentgenografiya.
- ✗ Tishlarni tozalash va boshqa profilaktik muolajalar.

- * Ortodontik protseduralar, o'tkir muammolarni (masalan, og'riq, infeksiya, travma) hal qilishga qaratilgan protseduralardan tashqari.
- * Aseptomatik tishlarni olib tashlash.
- * Restorativ stomatologiya, shu jumladan aseptomatik kariyes lezyonlarini davolash.
- * Estetik stomatologik muolajalar.

Bemorga vaziyatning muhimligini tushuntirish kerak. Ba'zi bemorlar nima uchun uni qabul qila olmasligingizni tushunishdan bosh tortishiga duch kelasiz mumkin. Bemorlar asabiylashishadi, qo'rqishadi va tishlaridagi og'riq bilan nima bo'lishini o'ylashadi. Ayni paytda ularni tinchlantirish juda muhimdir. Shuning uchun ko'plab mutaxassislar o'z bemorlari bilan muntazam aloqada bo'lishadi. Telefon yoki video qo'ng'iroq orqali shifokorlar aloqada bo'lishadi, maslahat va tavsiyalar berishadi. Bunday vaziyatda masofaviy aloqa bemor va shifokor o'rtasidagi aloqaning asosiy usuli bo'lib qoladi.

Bemor og'riq, noqulaylik haqida shikoyat qiladigan va uni klinikada yoki uyda qabul qilishni so'ragan vaziyatga kelsak. Uchrashuvni tayinlashga yoki uning uyiga borishga shoshilmang. Alomatlar haqida batafsil so'rang. Ehtimol, muammoni farmakologik davolash bilan hech bo'lmaganda yoqimsiz simptomlarni vaqtincha yo'q qilish mumkindir. British Medical Journal jurnalida chop etilgan yaqinda o'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ba'zi favqulodda vaziyatlarni tegishli analgetiklar yoki antibiotiklar bilan davolash mumkin.

Faqatgina farmakologik davolanish yordam bermasa, qabul qilish haqida maslahatlashish mumkin. Bu yerda eng muhimi, SanPiN tomonidan belgilangan sanitariya me'yorlari va qoidalariga qat'iy rioya qilishdir. Qon yoki so'lak kabi turli xil bemorlarning tana suyuqliklari bilan aloqa qilish butunlay mumkin emas. Har bir xonada havoni sterilizatsiya qiladigan bakteritsid vositalar bo'lishi lozim. Barcha xodimlar bir martalik individual himoya vositalaridan foydalanadilar: niqoblar, shlyapalar, qo'lqoplar. Bemor bilan aloqa qiladigan har qanday narsa bir martalik bo'ladi yoki avtoklavda termal sterilizatsiya qilinadi. Qayta foydalanish mumkin bo'lgan barcha avtoklavlanadigan asboblarni muhrlangan Kraft qoplarga qadoqlangan bo'lib, ularning har birida sterillikning rang ko'rsatkichi aniqlanishi lozim.

Natijalar. Bemorni qabul qilishdan oldin, telefon orqali kasallik belgilari (tomoq og'rig'i, yo'tal, isitma, nafas olish yetishmovchiligi) haqida so'rashni unutmang. Qoida tariqasida, ular O'RVI belgilariga o'xshaydi, shuning uchun siz tavakkal qilmasligingiz kerak.

Klinikaga kirishda barcha bemorlarning haroratini o'lchang. Tana harorati 37 darajadan oshsa, tez yordamga qung'iroq qiling va bemorni qabul qilmang.

Bundan tashqari, ko'plab mutaxassislar iloji bo'lsa, turbinali dasrakni qo'l asboblari bilan almashtirishni tavsiya etadilar. Yoki ularni past tezlikda ishlating. Agar turbinali dastak yuqori tezlikda ishlashi lozim bo'lsa, shifokor ehtiyot choralarini kuchaytirishi kerak. Ya'ni, qo'lqop, niqob, ko'zni himoya qilish vositalari va terining barcha joylarini qoplaydigan himoya kiyimlari bilan protsedurani bajarishi lozim.

Agar sizning stomatologik amaliyotingiz pandemiya sharoitida bemorlarni qabul qilish uchun zarur bo'lgan ehtiyot choralarini ko'rsata olmasa, siz hali ham birinchi navbatda shoshilinch bemorga telefon orqali maslahat berishingiz, so'ngra bunday yordamni ko'rsatadigan eng yaqin stomatologik yoki maxsus amaliyotga murojaat qilishingiz kerak.

Dezinfeksiya miqdorini oshiring. Agar dezinfeksiya odatda ish boshlanishidan oldin va keyin amalga oshirilsa, pandemiya sharoitida JSST har bir bemor uchun alohida dezinfeksiya

choralari ko'rilishini tavsiya qiladi. Dezinfeksiya tufayli virus titri(material hajmining birligidagi virus miqdori) kamayadi.

Favqulodda endodontik aralashuv uchun kofferdamdan foydalaning.

Tibbiy yordam ko'rsatilgandan so'ng, 7-10 soatdan keyin bemor bilan bog'laning, protseduradan keyin uning sog'lig'i haqida, unda kasallik alomatlari bor-yo'qligini so'rang. Tashrif paytida bemorda kasallik alomatlari bo'lmasligi mumkin, ammo qatnov paytida yuqtirgan bo'lishi mumkin.

Xulosa. Agar sizning klinikangiz karantin paytida ishlamasa, shoshilinch uchrashuvlarni o'tkazadigan klinikalar va sog'liqni saqlash markazlariga materiallar va shaxsiy himoya vositalarini bering. Karantin sharoitida materiallarning keskin tanqisligi vujudga keladi va sizning yordamingiz juda muhim bo'lishi mumkin.

Belgilangan cheklovlarga rioya qiling. Keling, ehtiyotkor bo'laylik va rejalashtirilgan bemorlar qabulini tuxtating. Bu hamma uchun biroz mushkul, ammo vaboning tarqalishini to'xtatish kerak va buning uchun siz qoidalarga rioya qilishingiz kerak. Sog'lig'ingizni, shuningdek hamkasblar va bemorlarning sog'lig'ini xavf ostiga qo'ymang.

Adabiyotlar:

1. Ахмадов И. Н. КЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕНИЯ АЛЛЕРГИЧЕСКОГО СТОМАТИТА ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЧАСТИЧНЫХ И ПОЛНЫХ СЪЕМНЫХ ПЛАСТИНОЧНЫХ ПРОТЕЗОВ //ББК 72 И66. – 2021. – С. 262.
2. Shavkatovich O. R., Nizomitdin A. I. EFFECTIVENESS OF THE USE OF OSTEOPLASTIC MATERIAL" STIMUL-OSS" IN SAMARKAND //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 612-617.
3. Nizomitdin A. I. THERAPEUTIC EFFECT OF IMPROVED ENAMEL SURFACE PREPARATION TECHNIQUE IN THE TREATMENT OF ACUTE INITIAL CARIES OF TEMPORARY TEETH IN CHILDREN //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 440-445.
4. Ахмадов И. ОБЗОР СРЕДСТВ ДЛЯ ФИКСАЦИИ ЗУБНЫХ ПРОТЕЗОВ //ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ ТА НАВЧАЛЬНИМ ТРЕНІНГОМ З ОВОЛОДІННЯМ ПРАКТИЧНИМИ НАВИКАМИ «СУЧАСНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ, ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ОСНОВНИХ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ». – 2021. – С. 43.
5. Nizomitdin A. I. Modern Methods of Odontopreparation for MetalCeramic for Beginner Prosthodontists //Eurasian Medical Research Periodical. – 2023. – Т. 18. – С. 98-102.
6. Ахмадов И. Н. Нарушения в системе перекисного окисления липидов при парадантозе //IQRO. – 2023. – Т. 3. – №. 2. – С. 124-127.
7. Sanaqulov J., Sadriyev N., Axmadov I. KERAMİK KIRITMANING BOSHQA RESTAVRATSIYA VOSITALARI BILAN SOLISHTIRISH //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 9 Part 2. – С. 22-26.
8. Sadriev N., Sanakulov J., Akhmedov I. ANALYSIS OF PROFILE TELERENTGOGRAM AND PLANNING ORTHODONTIC TREATMENT OF DENTAL ANOMALIES AND DEFORMATIONS IN CHILDREN AND ADOLESCENTS USING AUTOMATED EQUIPMENT WITH ELEMENTS ARTIFICIAL INTELLIGENCE" ALLEGRO" //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 9. – С. 69-71.
9. Ахмадов И. КЕРАМИЧЕСКОЙ ИНКРУСТАЦИИ ПО СРАВНЕНИЮ С ДРУГИМИ

- ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫМИ ПРОЦЕДУРАМИ //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 9. – С. 126-131.
10. Ахмадов И. VARK КАФЕДРЫ ОРТОПЕДИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 9. – С. 132-136.
11. Akhmadov I. et al. VARK DEPARTMENT OF ORTHOPEDIC DENTISTRY //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 10 Part 3. – С. 57-61.
12. Akhmadov I. et al. CERAMIC INLAYS COMPARED TO OTHER RESTORATION PROCEDURES //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 186-191.
13. Sadriev N. et al. DENTAL IMPLANTOLOGY IN THE DIABETIC PATIENTS //Бюллетень студентов нового Узбекистана. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 44-48.
14. Sadriev N. et al. DENTAL IN CHILDREN WITH TRAUMATIC STOMATITIS COMPLEX DENTAL TREATMENT OF DISEASES AND THEIR EVALUATION OF PREVENTION //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 10 Part 3. – С. 62-65.
15. Sadriev N. et al. PREVENTION OF PROSTHETIC DENTISTRY //Бюллетень педагогов нового Узбекистана. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 54-57.
16. Санакулов Ж., Садриев Н., Ахмадов И. КОМПЛЕКСНОЕ ОРТОПЕДО-ХИРУРГИЧЕСКОЕ ЛЕЧЕНИЕ АНОМАЛИЙ И ДЕФОРМАЦИЙ ЗУБОЧЕЛЮСТНОЙ СИСТЕМЫ В СФОРМИРОВАННОМ ПРИКУСЕ С ПРИМЕНЕНИЕМ ЛАЗЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ АННОТАЦИЯ //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 9 Part 2. – С. 27-31.
17. Jamshed S. PREVALENCE OF PHYSIOLOGICAL BITE FORMS IN PEOPLE WITH DIFFERENT FACE TYPES //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 451-454.
18. Nazhmiddinovich S. N., Obloberdievich S. J. Optimization of Orthopedic Treatment of Dentition Defects in Patients with Chronic Diseases of the Gastrointestinal Tract //Eurasian Research Bulletin. – 2023. – Т. 17. – С. 157-159.
19. Obloberdievich S. J. Grade States Fabrics Periodontal by Clinical Indexes //Scholastic: Journal of Natural and Medical Education. – 2023. – Т. 2. – №. 5. – С. 175-180.
20. Sanakulov Zhamshed Obloberdi ugli, Zubaydullaeva Maftuna Alisher kizi, & Norbutaev Alisher Berdikulovich. (2022). CLINICAL AND EPIDEMIOLOGICAL RESULTS OF ORTHOPEDIC TREATMENT OF PATIENTS WITH PARTIAL ABSENCE OF TOOTH. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(1), 958-960. Retrieved from <https://www.giirj.com/index.php/giirj/article/view/1171>
21. Nazhmiddinovich S. N. OPTIMIZATION OF ORTHOPEDIC TREATMENT OF DENTAL DEFECTS IN PATIENTS WITH CHRONIC GASTROINTESTINAL DISEASES //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – Т. 10. – С. 53-58.
22. Najmiddinovich S. N. et al. CARIES IN SCHOOL CHILDREN AND TREATMENT PREVENTIVE MEASURES //American Journal of Pedagogical and Educational Research. – 2023. – Т. 16. – С. 44-49.
23. Najmiddinovich S. N. et al. PREVENTION PROGRAM DENTAL DISEASES IN SCHOOL-AGE CHILDREN //Intent Research Scientific Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 24-31.

24. Шавкатович О.Р. Результаты рентгенографии при введении костнопластических материалов для профилактики атрофии альвеолярного отростка //Евразийский исследовательский вестник. – 2023. – Т. 18. – С. 31-34.
25. Khayrullayevna O. N., Ulugbek K. AESTHETIC RESTORATION USING ZIRCONIUM CROWNS //Intent Research Scientific Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 9. – С. 83-90.
26. Anvarovich E. S., Qobilovna B. Z. COMPARATIVE ANALYSIS OF VARIOUS METHODS OF GUM RETRACTION IN ORTHOPEDIC DENTISTRY //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2023. – Т. 11. – С. 79-83.

